

Spannend gevecht aan top CDU

[Achtergrond](#) - 4 december 2018 - Auteur: Marja Verburg

De CDU kiest vrijdag, na 18 jaar Merkel, een nieuwe voorzitter. Die zal waarschijnlijk ook de nieuwe kanselierskandidaat voor de partij worden. Er valt voor de christendemocraten echt wat te kiezen: de strijd gaat tussen 'anti-Merkel' Friedrich Merz en 'Merkelkopie' Annegret Kramp-Karrenbauer. (*geactualiseerd op 5-12-2018*)

Samen met mede-kandidaat Jens Spahn (38), de minister van Gezondheid, trokken oud-fractieleider Friedrich Merz (63) en secretaris-generaal Annegret Kramp-Karrenbauer (56, ook wel AKK genoemd) de afgelopen weken door Duitsland. Ze stelden zichzelf op [acht regionale conferenties](#) aan de CDU-leden voor. Merz zorgde daar een aantal keer voor ophef. Hij stelde dat de CDU de opkomst van de rechts-populistische AfD schouderophalend heeft laten gebeuren, tot ergernis van veel prominente partijgenoten. Toen hij het individuele recht op asiel in de Duitse grondwet ter discussie stelde, kwam daar zoveel kritiek op, dat hij dat de volgende dag moest terugnemen.

Bij de leden is het enthousiasme over de voorzittersverkiezing groot. De laatste keer dat CDU'ers uit meerdere kandidaten konden kiezen, was in 1971. Daarna werd steeds binnenskamers bepaald wie de nieuwe voorzitter werd. Nu zegt 92 procent van de leden blij te zijn met de openlijke debatten over de nieuwe koers, blijkt uit een [ARD-peiling](#). De CDU stijgt ook licht in de peilingen.

Macher Merz

De CDU'ers hebben ook echt wat te kiezen op het partijcongres in Hamburg vrijdag. De twee kandidaten tussen wie het inmiddels gaat, Merz en AKK, liggen ver uit elkaar. Merz geldt als tegenpool van Merkel. Hij is populair bij de grote groep conservatieve CDU'ers die vinden dat de partij te veel naar links is opgeschoven. Merz geldt als *Macher* en zijn competenties op economisch terrein staan buiten kijf. En hij heeft de steun van invloedrijke partijgenoten, zoals Bondsdagvoorzitter en CDU-mastodont Wolfgang Schäuble. Die sprak woensdagochtend, twee dagen voor de verkiezing, zijn [expliciete steun](#) uit aan Merz in een interview in de Frankfurter Allgemeine Zeitung.

Tegen Merz spreekt dat hij de afgelopen tien jaar niet in de politiek actief was maar in de financiële sector heeft gewerkt - onder meer bij vermogensbeheerder Blackrock Duitsland. Critici suggereren dat hij bij omstreden transacties betrokken

kan zijn geweest, wat hij zelf met klem ontkent. Hij verdient een miljoen per jaar, [gaf hij toe](#) na een gesprek met de [Bild Zeitung](#) waarin hij had gezegd tot de hogere middenstand te behoren.

Daarnaast was Merz CDU-fractievoorzitter, toen hij in 2002 plaats moest maken voor Merkel. Zijn terugkeer in de politiek kan ook als wraakoefening worden gezien. In een [ARD-documentaire](#) die maandag werd uitgezonden, zei hij dat hij in 2015 en 2016 met Schäuble had gesproken over de mogelijkheid om Merkel te laten vervangen door Schäuble. Dat kan Merz mogelijk het voorzitterschap kosten, oordeelde de Tagesspiegel daarna in een commentaar: de partij zit niet te wachten op een voorzitter die de kanselier met wie hij moet samenwerken ten val had willen brengen.

Kramp-Karrenbauer verbindt

Kramp-Karrenbauer heeft veel politieke ervaring, als deelstaatminister, als minister-president van Saarland en sinds begin dit jaar als CDU-secretaris-generaal. Ze ligt goed bij de verschillende partijvleugels en weet die te verbinden. Ze heeft bewezen dat ze verkiezingen kan winnen en, niet onbelangrijk: ze heeft de steun van veel vrouwen in de partij. Anders dan Merz is AKK populair bij mannen én vrouwen.

Als de CDU vrijdag voor Merz kiest, wordt het moeilijk voor Merkel. Maar Kramp-Karrenbauer geldt voor velen te zeer als een kopie van Merkel. De kanselier heeft haar zelf naar Berlijn gehaald als haar mogelijke opvolger. Toch is AKK conservatiever en uitgesprokener dan Merkel. Ze wil bijvoorbeeld een harder migratiebeleid en pleit voor een CDU waarin de verschillende vleugels, anders dan nu, weer duidelijk herkenbaar zijn. Op economisch en sociaal gebied is ze liberaal, als het om maatschappelijke thema's gaat, zoals het homohuwelijk, is ze behoudend. De afgelopen weken heeft Kramp-Karrenbauer geprobeerd zich van de kanselier te onderscheiden. De vraag is of dat is gelukt.

In [peilingen](#) onder CDU-kiezers ligt AKK duidelijk voor op Merz: ze vinden haar geloofwaardiger en sympathieker en ze hebben haar ook liever als kanselier. Dat is relevant omdat de nieuwe voorzitter bij de volgende verkiezingen normaalgesproken ook de kanselierskandidaat is. Maar het is niet uitgesloten dat een van de twee een tussenpaus wordt.

1001 gedelegeerden

Als Merkel haar termijn vol kan maken, zijn de volgende verkiezingen in 2021 - al voorspellen velen dat ze dat niet haalt. Volgend najaar is er een tussentijdse

evaluatie van het kabinet die CDU/CSU en SPD in hun regeerakkoord hebben afgesproken. Ook dan kan Merkels regeringsperiode ten einde komen. Tegen die tijd kunnen andere CDU'ers zijn warmgelopen. Zo geldt Armin Laschet, minister-president van Noordrijn-Westfalen, ook als een mogelijke kanselierskandidaat.

Ondanks de voorsprong van Kramp-Karrenbauer in de peilingen is de race nog niet gelopen

Ondanks de voorsprong van Kramp-Karrenbauer in de peilingen is de race nog niet gelopen. Want het zijn niet de CDU-leden die vrijdag de nieuwe voorzitter kiezen - dat doen de 1001 gedelegeerden. Die hebben volgens sommige [Duitse media](#) een voorkeur voor Merz. Velen bepalen pas op de dag zelf op wie ze gaan stemmen. Daarmee hangt veel van de optredens van de kandidaten op het congres af.

Ook voor Merkel wordt het vrijdag spannend. Met het opgeven van haar voorzitterschap hoopt ze meer armslag te krijgen. Na een zomer vol [ruzie binnen haar regering](#) en de dramatische nederlaag van haar partij bij de [deelstaatverkiezingen in Hessen](#) in oktober was de ontevredenheid binnen de CDU groot. Merkel liep de kans niet als voorzitter te worden herkozen - een blamage die haar aanzien als kanselier nog verder zou aantasten. Het opgeven van het partijvoorzitterschap was een vlucht naar voren.

Tijdperk-na-Merkel

Als de CDU vrijdag voor Merz kiest, wordt het moeilijk voor Merkel. Met een partijvoorzitter die een andere lijn wil volgen dan zij zelf zal er nog meer strijd zijn. De kans dat ze dan snel opstapt, is een stuk groter dan als AKK de nieuwe voorzitter wordt. Een overgang naar een tijdperk-na-Merkel zal met Kramp-Karrenbauer een stuk soepeler verlopen.

Dat weten de CDU-afgevaardigden ook. Zij zijn vrijwel allemaal beroepspolitici en hebben geen baat bij interne strijd of nieuwe verkiezingen op korte termijn. De CDU staat laag in de peilingen - dat betekent dus minder beschikbare posities in een nieuwe regeringsperiode. Daarnaast kan de nieuwe voorzitter niet te veel afwijken van Merkels koers: de CDU verliest niet alleen stemmen aan de AfD maar ook aan de Groenen. Wil ze een brede volkspartij blijven, kan ze niet te ver uit het politieke midden opschuiven.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/29448/spannend-gevecht-aan-top-cdu>